Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Viite: HE 142/2021 vp laeiksi vuoden 2022 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousministeriö lausuu ainoastaan esitykseen sisältyvistä metsävähennystä koskevista säännöksistä ja toteaa esityksen johdosta seuraavaa.

Metsävähennyssäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhteismetsän osakaskunnalla olisi oikeus metsävähennyksen tekemiseen verovuonna 2022 tai sen jälkeen hankittujen metsien perusteella vain, jos yhteismetsän osakaskunnan osuuksista verovuoden päättyessä vähintään puolet olisi luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien omistuksessa, eikä näiden omistus perustu sijoitusrahastolaissa (213/2019) tai vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) säädettyyn sijoitusrahastoon tai vaihtoehtorahastoon tehtyyn sijoitukseen.

Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa esityksen tavoitetta poistaa metsävähennysoikeus metsärahastojen omistuksessa olevilta yhteismetsiltä, etenkin, kun esitys on tarkentunut lausuntokierroksen jälkeen niin, että metsävähennysoikeuden poistaminen kohdistuisi vain lain voimaantulon jälkeisiin metsähankintoihin. Myös tavoite rajata metsävähennysoikeus vain sellaisen yhteismetsän osakaskuntaan, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden tai kuolinpesien omistuksessa, on lähtökohtaisesti tarkoituksenmukainen.

Maa- ja metsätalousministeriö kuitenkin esittää, **että metsävähennystä koskevan tuloverolain 55 §:n muutosta koskevaan voimaantulosäännökseen otettaisiin säännös, jonka mukaan metsävähennysoikeuden edellytyksenä olevaa vaatimusta siitä, että vähintään puolet yhteismetsän osuuksista tulee olla luonnollisten henkilöiden tai kuolinpesien omistuksessa, ei sovellettaisi yhteismetsään, joka on perustettu ennen 1.3.2003**.

Perustelut:

Yhteismetsälaki (109/2003) tuli voimaan 1.3.2003. Yhteismetsälain keskeinen tavoite oli saada aikaan kannustimia uusien yhteismetsien muodostamiseksi ja siten lisätä yhteismetsien määrää ja yhteismetsäpinta-alaa, koska yhteismetsien harjoittaman suunnitelmallisen metsätalouden seurauksena yhteismetsät tekivät paljon puukauppaa ja metsänhoitotöitä. Yhteismetsälailla mahdollistettiin maanomistajien sopimukseen perustuvien yhteismetsien muodostaminen ja

lain voimaan tulon jälkeen yhteismetsien lukumäärä on noin nelinkertaistunut. Kaikki vuoden 2003 jälkeen muodostetut yhteismetsät ovat maanomistajien sopimukseen perustuvia yhteismetsiä.

Vuoden 2003 jälkeen on perustettu myös yhteismetsiä, joiden osuuksista suurimman osan omistavat muut kuin luonnolliset henkilöt. Tätä silmällä pitäen yhteismetsälain säätämisen yhteydessä muutettiin myös kestävän metsätalouden rahoituksesta annettua lakia (1094/1996) niin, että tukemiskelpoisen yhteismetsän osuuksista yli puolet tuli lähtökohtaisesti olla luonnollisten henkilöiden omistuksessa.

Ennen voimassa olevan yhteismetsälain voimaantuloa kaikki yhteismetsät on perustettu valtion aloitteesta. Perustamistarkoitus on ollut joko liikahakkuiden rajoittaminen, isojako, karjalaisten asuttaminen, uusjako tai maatilojen elinkelpoisuuden vahvistaminen. Muutaman perustetun yhteismetsän osuuksista yli puolet on muiden kuin luonnollisten henkilöiden tai kuolinpesien omistuksessa, mutta näiden yhteismetsien perustamiseen liittyy hyvin vahva yhteiskunnan vaikutus. Näiden yhteismetsien syntyhistoria liittyy joko ennen itsenäistymistä toteutettuihin liikahakkuiden estämistoimiin tai uusjaon toteuttamiseen 1990-luvulla ja tällaiset yhteismetsät rinnastuvat maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan täysin niin sanottuihin tavallisiin yhteismetsiin. Tämän vuoksi ennen voimassa olevan yhteismetsälain voimaantuloa muodostettuun yhteismetsään ei ole sovellettu tukemiskelpoisuuden edellytyksenä olevaa luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien omistusoikeusvaatimusta. Voimassa olevassa laissa tätä koskeva säännös on kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) 48 §:n 3 momentissa.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että ratkaisu, jossa vahvasti valtion viranomaisten toimenpitein muodostetun yhteismetsän osakaskunnalta poistettaisiin oikeus tulevien metsähankintojen perusteella syntyvään metsävähennykseen, ei ole metsäpoliittisesti tarkoituksenmukainen. Yhteismetsä on osoittautunut tehokkaimmaksi menettelyksi torjua metsien haitallista pirstoutumiskehitystä, mutta esityksen mukainen ratkaisu heikentäisi yhteismetsien houkuttelevuutta metsätalouden harjoittamismuotona. Tilanteeseen, jossa ennen vuotta 2003 muodostetun yhteismetsän osuuksista yli puolet kuuluisi muille kuin luonnollisille henkilöille tai kuolinpesille, saatetaan päätyä esimerkiksi myös silloin, jos valtio luonnonsuojelun toteuttamiseksi lunastaa kiinteää omaisuutta.

Hallitusneuvos Vilppu Talvitie